

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

* BEZINNING

door *Paul van Geest*

De auteur is vicedecaan van de Tilburg School of Theology, hoogleraar kerkgeschiedenis aan Tilburg University, bijzonder hoogleraar augustijnse studies aan de Vrije Universiteit Amsterdam en voorzitter van de redactie van *Christen Democratische Verkenningen*.

Toen Nelson Mandela in 1990 na 27 jaar gevangenschap werd vrijgelaten, realiseerde hij zich goed dat hij buiten de gevangenis weleens onvrijer zou kunnen worden dan hij in de gevangenis was geweest. Daar had hij namelijk vrijheid ervaren. In zijn autobiografie schrijft hij dat als hij door een cipier zijn cel uit werd gevoerd, hij zélf zijn looptempo kon bepalen. In de mogelijkheid zijn pas te vertragen of te versnellen ervoer Mandela een vorm van vrijheid die hem weldeed. Een soortgelijke vrijheidservaring tekende kardinaal József Mindszenty op in zijn memoires. In 1948 onder het communistische regime in Hongarije gevangengezet, ontving hij van een cipier soms wat brood en wijn om in het geheim de eucharistie te kunnen vieren op de tafel in zijn cel. De vrijheid van de kardinaal was erin gelegen zélf het tijdstip te kunnen kiezen waarop hij dit deed.

Het is niet onwaarschijnlijk dat de formeel van hun vrijheid beroofde antiapartheidsstrijder en diens lotgenoot de kardinaal zich destijds in gevangenschap vrijer hebben gevoeld dan de bankiers in het zogenoemde vrije Westen, die niet weten wat hun medebankiers aan het doen zijn en die leven in de angst dat zij binnen vijf minuten op straat geschopt kunnen worden.

Daarbij komt dat Mandela ook nog eens een andere vorm van onvrijheid benoemde die hem in de zogenoemde vrije wereld ten deel zou kunnen vallen. In zijn autobiografie schreef hij dat toen hij naar de poort werd gebracht die naar zijn vrijheid zou leiden, hij wist dat hij nog steeds in gevangenschap zou verkeren als hij gevoelens van bitterheid en haat niet in de gevangenis zou achterlaten. Vrijheid en geluk lijken bij hem hier haast synoniem: beide zijn zowel doel als gevolg van een zelfontplooiing waarin een mens zich niet laat leiden door gevoelens die tot een isolement kunnen leiden.

Mandela had er ook voor kunnen kiezen zijn verdere leven te laten bepalen door wraakzucht, woede en haat. Maar omdat hij zich realiseerde dat zowel zijn vrijheid als zijn geluk hier juist niet door werd bevorderd, zette hij zich ertoe te gaan geloven in de kracht van goedheid en vergeving. Later zou hij zelfs zeggen dat de wereld te gronde gaat door het ontbreken van vergeving.

Angst ontnemt mensen waar dan ook hun vrijheid; vergeving behelst een ultieme vorm van vrijheid.